

Jornada prèvia 6è Congrés Català de Salut Mental **ONADES MIGRATÒRIES I CRISI DE REFUGIATS:** **DRETS HUMANS I SALUT MENTAL**

Barcelona, 16 de desembre de 2016

Jornada de Treball en el marc del 6è Congrés

Barcelona, 16 de Desembre de 2016

Presenta: Teresa Morandi

Grup de Treball 2: “Impacte i efecte de les violències en la subjectivitat i en els vincles socials”.

Participants: Gloria Caralda, Oriol Esteve, Joan Fortuny, Daniel García Tarafa, Mari Carmen Giménez, Lluís Isern, Andrea Latorre, Joan López, Teresa Rosell, Anna Segura

Coordinació: Ester Boixadera i Teresa Morandi

Temes, qüestions que ens estem plantejant en el GT2 interdisciplinar, espai de debat, reflexió i al que us convidem a sumar-vos i participar.

Violència: tota violència es destructiva, des estructurant i mortífera, perquè estableix o reforça el desemparament, la fragilitat, i anul·la al subjecte afectant la seva capacitat de simbolització, de representació psíquica, a la vegada que desarticula la xarxa social. (Catàstrofe social: violència del humà contra l'humà).

Violència(es) de Estat (UE) extrema, organitzada i institucionalitzada, destructiva, directa, amb gran impacte en la vida física, psíquica y social de les persones per:

- Situacions traumàtiques viscudes en relació a les pèrdues: expulsats de casa seva, del seu territori, per guerres, persecucions, fam, etc. sense cap possibilitat d'elaborar els múltiples dols.
- Obligats a grans desplaçaments amb els perills que impliquen: pèrdues de vides, violacions de dones, desaparicions de nens i nenes.
- Per arribar a llocs, presumiblement de pau, és troben amb balles, murs: siguin de pedra, de ferro, deigua, o de burocràcia, polítics, etc.
- I així son deshumanitzats i re-traumatitzats: tancaments en camps de concentració, CIES, expulsió, segregació...

Jornada prèvia 6è Congrés Català de Salut Mental **ONADES MIGRATÒRIES I CRISI DE REFUGIATS:** **DRETS HUMANS I SALUT MENTAL**

Barcelona, 16 de desembre de 2016

- Sotmesos a la desesperança, grans dificultats per tenir/fer-se un lloc nou, i per mantenir la seva pròpia subjectivitat en el context d'acollida. (integració/desintegració).
- La violència institucional exercida a l'empament de les lleis (altres fronteres) i que són aplicades per funcionaris que compleixen amb el seu deure (lleis d'obediència deguda?, banalització del mal?). Domini i diferents formes de submissió, estigmes, prejudicis, arbitriarietats. Violència en la salut: no tenen drets de ser atesos, risc de hipermedicalitzar les dificultats que tenen.
- Malgrat la integració laboral-social el patiment continua en el lloc d'acollida-arribada (per exemple situacions de famílies separades, etc.).

La subjectivitat: dels qui arriben i dels qui acullen

La subjectivitat és el més valuós i singular de l'ésser humà i determina les formes conscients i inconscients de relacionar-se i de fer vincles amb els altres. No existeix una subjectivitat aïllada de la cultura i la vida social, com tampoc existeix una cultura aïllada de la subjectivitat que la sosté.

Per tant, si no s'incorpora la dimensió subjectiva, es fa molt difícil entendre la complexitat dels processos socials, complexitat com la que estem trobant ara:

Els migrants, refugiats- sense refugi encara, que arriben (esperem que arribin), amb la seva subjectivitat, producte de la seva construcció psíquica singular, biogràfica, cultural, històrica i la trobada amb els que acolliran des de la seva/altre? subjectivitat, interpretació del món i de la vida, no la podem pensar sense certs conflictes.

És evident que la diversitat pot generar por, conflictes, rebuigs, desconfiances, resistències, i que les persones acollides i les acollidores sentin variades emocions davant de l'altre humà "diferent": i tenim que ser molt clars en **distingir entre:**

- allò que és propi de la constitució subjectiva humana de jo/l'altre desconegut, immigrant, estrany, estranger que és la projecció de allò desconegut de un

Jornada prèvia 6è Congrés Català de Salut Mental **ONADES MIGRATÒRIES I CRISI DE REFUGIATS:** **DRETS HUMANS I SALUT MENTAL**

Barcelona, 16 de desembre de 2016

mateix, perquè tal com ens mostra la Julia Kristeva, “som estrangers per a nosaltres mateixos”, l’alteritat pot aparèixer com a frontera(infranquejable?), i

- els discursos en la cultura i la política dels que ostenten el poder, així com els mitjans de comunicació, que sovint potencien aquestes pors, convertint-los en “els altres”, diferents del nos-altres, estrangeritzant-los; creant respostes jurídiques i polítiques d’exclusions, d’expulsions que subratllen i perpetuen allò divers; justificant així un tracte discriminatori i produint estigmes, fenòmens xenòfobs i de crueltat, com altres formes de violència(indirecta) i de no respecte als DDHH.

Aquells que emigren, s’exilien, fugen de guerres ens posen al davant- a la manera d’un mirall- la nostra pròpia memòria col·lectiva lligada a l’exili i la migració, la fam i el dolor i tot el que va representar de danys per les persones, els seus DDHH i la seva Salut (mental), ferides encara no psi(ci)catritzades. Alguns poden sentir-se solidaris, d’altres volen amagar justament el que va representar i ara el nouvingut li mostra descarnadament.

En aquest GT2, pensem que tenim que interrogar-nos, una i altre vegada, sobre: què ens provoca la diferència? I què provoca en l’altre?. Com reconèixer-los, no negar-ho, per poder prevenir?. Com fer l’aprenentatge de conviure, de viure en comú, de cohabitar?. Com crear estratègies que afavoreixen l’apropament i la reciprocitat?

Si no és reconeix certa reciprocitat es nega l’alteritat i si es desdibuixen els llaços de solidaritat, d’hospitalitat, es perd la possibilitat de una certa transformació social a través de la participació i de projectes col·lectius.

Els que treballem en SM sabem quelcom d’acollir “*nàufrags*”, essers que pateixen, que senten o han perdut el seu lloc al món, que son estigmatitzats, maltractats, i procurem donar-les asil, allotjar-los, obrint espais a on la subjectivitat, la seva paraula sigui present, es a dir a on és reconegui als subjectes en la seva humanitat i singularitat.

Jornada prèvia 6è Congrés Català de Salut Mental ONADES MIGRATÒRIES I CRISI DE REFUGIATS: DRETS HUMANS I SALUT MENTAL

Barcelona, 16 de desembre de 2016

És la nostra responsabilitat ètica i, davant dels sense refugi d'avui és també vital per nosaltres en tant humans, professionals i ciutadans. Com va dir l'Àngels Vives a la presentació del Recurs contra l'acord Turquia/UE, ho fem **“per no emmalaltir d'impotència al mig del nostre propi naufragi”**.

Aquest pre congrés, els grups de treball amb la participació de diferents discursos i pràctiques, el Congrés, com altres moltes activitats son, poden ser, un gra de sorra en aquest gran drama, però volem ser aquest gra de sorra, no ensorrar-nos...

Per acabar: un crit ara per les dones d'Alepp: Paraules sobre el dret d'asil en “Las suplicantes” de Esquilo. Tragèdia que mostra el debat entre:

- donar hospitalitat a unes dones que defensen el seu dret a disposar de la seva pròpia sexualitat i de la seva llibertat en front el poder i la violència masculina, o
- la guerra

I la resolució passa per la consulta democràtica al poble que decideix protegir-les, restant així reflectit el **dret d'asil, d'hospitalitat** a la Grècia d'èpoques molt llunyanes... diu:

“Que libres habitamos esta tierra, sin consideración de gente prisionera, sino con el derecho humano del asilo. Que nadie ni habitantes del país, ni tampoco extranjero, nos pueda reducir a servidumbre; y, si alguien nos hiciera violencia, el noble que no acuda en nuestra ayuda quede privado de derechos y sufra la pena del destierro por decreto del pueblo.”